Hukuk Bölümü 2007/531 E., 2008/162 K.

"İçtihat Metni"

Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 5.5.2003 gün ve 2003/8444 sayılı "İcra Emri" ile, davalı tarafından davacı Belediye Başkanlığı aleyhine Adana Yüreğir Ziraat Odası Oda Meclisi'nin 5.5.2003 gün ve 6 sayılı kararı (6964 sayılı Kanun'un 35 ve 36. maddeleri) uyarınca 2001, 2002 ve 2003 yıllarına ilişkin aidat borcu ve gecikme zammından oluşan 58.895.098.200.-TL'nın tahsili amacıyla icra takibi başlatılmıştır.

Davacı vekili, davalının müvekkili idare aleyhine Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 2003/8444 Esas sayılı takip dosyası ile 58.895.098.200.-TL alacaklı olduğundan bahisle takibe başladığını, takibe konu alacağın 2001, 2002, 2003 yılı aidat borcu ve gecikme faizi borcu olduğunu, müvekkili idarenin Yüreğir Ziraat Odası'nın 6.6.2001 tarihli yazısı üzerine 6964 sayılı Yasa'nın 4. maddesi uyarınca Ziraat Odasına kaydının yapıldığını, bu nedenle müvekkili aleyhine aidat borcu çıkartıldığını, ancak Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünün ticari gelir elde edici hiçbir faaliyeti bulunmadığı gibi aidatı ve yıllık aidatına esas alınabilecek gayrisafi çiftçilik geliri de bulunmadığını belirterek borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır. (İdari yargıya verilen dava dilekçesinde ve Uyuşmazlık Mahkemesi'ne hitaben verilen dilekçede, bu davada yargılama sürerken icra takibine konu alacağın tahsil edilmesi üzerine davanın, ıslah suretiyle istirdat davasına dönüştürüldüğü belirtilmiştir.)

ADANA 5. ASLİYE HUKUK MAHKEMESİ; 29.11.2006 gün ve E:2004/1032, K:2006/445 sayı ile, davacı vekili dava dilekçesinde özetle; davalının müvekkili idare aleyhine Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 2003/8444 Esas sayılı takip dosyası ile 58.895.098.200.-TL alacaklı olduğundan bahisle takibe başladığını, takibe konu alacağın 2001, 2002, 2003 yılı aidat borcu ve gecikme faizi borcu olduğunu, müvekkili idarenin Yüreğir Ziraat Odası'nın 6.6.2001 tarihli yazısı üzerine 6964 sayılı Yasa'nın 4. maddesi uyarınca Ziraat Odası'na kaydının yapıldığını, bu nedenle müvekkili aleyhine aidat borcu çıkartıldığını, ancak Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün ticari gelir elde edici hiçbir faaliyeti bulunmadığı gibi aidatı ve yıllık aidatına esas alınabilecek gayrisafi çiftçilik geliri de olmadığını belirterek borçlu bulunmadığının tespitine karar verilmesini talep ettiği, Mahkemelerinin 28.1.2004 tarih, 2003/901 E, 2004/57 K sayılı ilamı ile, Mahkemelerinin görevsizliğine, dosyaya Hakem Sıfatıyla bakılması için ilgili Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği, verilen kararın davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanlığı'nın 3.6.2004 tarih, 2004/5415 E, 2004/7173 K sayılı ilamı ile, verilen kararı, "3533 sayılı Yasa'nın 1. maddesine göre genel, katma ve özel bütçelerle yönetilen daireler ve belediyelerle, sermayesinin tamamı devlete veya belediyelere yahut özel idarelere ait olan daire ve müesseseler arasında çıkan uyuşmazlıklardan adalet mahkemelerinin görevi içinde bulananlar o kanunda yazılı tahkim usulüne göre çözümlendiğini, davalı T.C Ziraat Odası Başkanlığı, Yasada sayılan kurumlardan olmayıp 6964 sayılı Yasa'nın 4. maddesinde düzenlenen gelirleri 3533 sayılı Yasa kapsamında bulunmadığından, uyuşmazlığın Asliye Hukuk Mahkemesi sıfatıyla bakılarak sonuçlanması gerektiğinden" bahisle bozulduğu, taraflara duruşma günü tebliğ edildiği, Sayıştay Başkanlığı'na ve Adana Valiliği'ne müzekkere yazıldığı, Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın 2000, 2001 ve 2002 yıllarına ait gerçekleşmiş gelir gider kesin hesap bilançolarının getirtildiği, dosyanın bilirkişi heyetine tevdi edilmek üzere Ankara Nöbetçi Asliye Hukuk Mahkemesine gönderildiği, bilirkişi heyeti 29.8.2005 tarihli raporunda özetle; Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün 6964 sayılı Kanun'un 4/1-c maddesi uyarınca Yüreğir Ziraat Odası'nın asli üyesi olduğunu, Kanunun 20. maddesindeki düzenlemelere göre belirlenen bu tür işletmelerin çiftçilik gelirlerinden belirlenen oranda aidat alınacağının öngörüldüğünü, belediyenin 2001 ve 2002 yılları bütçe kesin hesap cetvellerinin incelenmesi sonucu Park ve Bahçeler Müdürlüğünün gelirinin bulunmadığının görüldüğünü, bu nedenle, Belediyenin 2001 ve 2002 yılından borcu olmadığının, 2003 yılına ait bütçe kesin hesap cetvelleri olmadığından bu konuda görüş bildirilmediğinin görüldüğü, 2003 yılına ait bütçe kesin hesap cetvelleri eklenerek dosyanın yeniden bilirkişiye tevdii edildiği, bilirkişi heyeti 4.9.2006 tarihli raporunda özetle; Adana Büyükşehir Belediyesi'nin 2003 yılı bütçe kesin hesap cetvellerinin incelenmesinde; Park ve Bahçeler Müdürlüğünün 2003 yılında da herhangi bir gelirinin olmaması nedeniyle davacı Büyükşehir Belediyesinin 2003 yılında da davalı Yüreğir Ziraat Odası Başkanlığı'na borcu olmadığının bildirildiğinin görüldüğü, Adana 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 2006/387 E, 2006/449 K sayılı dava dosyasının getirtildiği, incelenmesinde; davacının Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı, davalının Ziraat Odası Başkanlığı, dava konusunun 2004 yılı hesap dönemine ait olduğu, idari yargı görevli olduğundan dava dilekçesinin reddine karar verildiğinin görüldüğü, dosya kapsamı değerlendirildiğinde; davacı Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı'nın davalı Yüreğir Ziraat Odası'na borçlu olmadığının tespiti istemi ile iş bu davanın açıldığı, Mahkemelerinin 28.1.2004 tarih, 2003/901 E, 2004/57 K sayılı ilamı ile, Mahkemelerinin görevsizliğine, dosyaya Hakem Sıfatıyla bakılması için ilgili Asliye Hukuk Mahkemesine gönderilmesine karar verildiği, verilen kararın davacı vekilince temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanlığı'nın 3.6.2004 tarih, 2004/5415 E, 2004/7173 K sayılı ilamı ile, Asliye Hukuk Mahkemelerinin görevli olduğunun bildirildiği, bunun üzerine Mahkemelerince yargılamaya devam edildiği, ancak aynı mahiyetteki Adana 2. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 17.2.2005 tarih, 2004/405 E, 2005/68 sayılı kararının temyiz edilmesi üzerine Yargıtay 4. Hukuk Dairesi Başkanlığı'nın 1.5.2006 tarih, 2005/6044 E, 2006/5142 K sayılı ilamı ile, "Davalı kuruluşun 6964 sayılı Yasa uyarınca kamu kurumu niteliğine sahip tüzel kişiliği olan meslek kuruluşu olduğunu, gelirlerinin de bu Yasada belirtildiğini, davalının Yasanın 20. maddesi uyarınca davacı Belediyeden aidat istediğini, şu durumda davalı kamu kuruluşunun kamu yasalarına göre talepte bulunduğu işlem aleyhine ancak idari yargı yerlerinde dava açılabileceği gözetilerek, yargı yolu bakımından görevsizlik kararı vermek gerektiğinden" bahisle bozulduğu, buna göre taraflar arasındaki ihtilafın 6964 sayılı Yasa'nın 20. maddesinden kaynaklandığı, bu halde davaya bakmakla görevli mahkemenin idare mahkemesi olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, YARGITAY 4. HUKUK DAİRESİ'nin 12.2.2007 gün ve E:2007/464, K:2007/1443 sayılı kararıyla onanmak (kararın düzeltilmesi isteği üzerine aynı Dairenin 14.5.2007 gün ve E:2007/4920, K:2007/6418 sayılı kararıyla, HUMK'nun 440/III-3. maddesi uyarınca görevsizlik ve yetkisizlik kararları hakkında kararın düzeltilmesinin istenilemeyeceği gerekçesiyle dilekçenin reddine karar verilmiştir.) suretiyle kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünün geliri olmadığından, aidat borcunun da bulunmadığını ileri sürerek Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 2003/8444 sayılı dosyası ile başlatılan icra takibinin iptali ile bu takip nedeniyle davalıya ödenen 58.895.098.200.-TL'nin 16.7.2003 tarihinden işleyecek yasal faizi ile tahsili istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 2. İDARE MAHKEMESİ; 6.8.2007 gün ve E:2007/1212, K:2007/1056 sayı ile, davanın, Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün Yüreğir Ziraat Odası Başkanlığı'na olan aidat borcu nedeniyle Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün E:2003/8444 sayılı dosyası ile davacı Belediye nezdinde başlatılan icra takibinin iptali ile bu takip nedeniyle davalı Odaya ödenen 58.895.098,20 YTL'nin 16.7.2003 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacı Belediyeye ödenmesi yönünde karar verilmesi istemiyle açıldığı, 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 4. maddesinde, icra ve iflas dairelerinin muamelelerine karşı yapılan şikayetlerle itirazların incelenmesinin icra mahkemesi hakimi yahut kanun gereğince bu görev kendisine verilmiş olan hakim tarafından yapılacağı, "Para Borcu ve Teminat için Takip" başlıklı 42. maddesinde, bir paranın ödenmesine veya bir teminatın verilmesine dair olan cebri icraların takip talebiyle başlayacağı ve haciz yoluyla veya rehnin paraya çevrilmesi yahut iflas suretiyle cereyan edeceği, 60. maddesinde takip talebi üzerine icra dairesince bir ödeme emrinin düzenleneceği, 62. maddesinde, bu ödeme emrine karşı 7 gün içerisinde itiraz edilebileceği, 66. maddesinde, yapılan itirazın takibi durduracağı, 78. maddesinde ise, ödeme emrindeki müddet geçtikten ve borçlu itiraz etmiş ise itirazı red olunduktan sonra mal beyanını beklemeksizin alacaklının haciz konmasını isteyebileceği hükümlerine yer verildiği, dava dosyasının incelenmesinden,

Adana Büyükşehir Belediye Başkanlığı Park ve Bahçeler Müdürlüğü'nün 30. 7.2001 tarihinde Yüreğir Ziraat Odası'na üye olarak kaydının yapıldığı, 2001, 2002 ve 2003 yıllarına ait aidat borçlarının yatırılmadığı gerekçesiyle toplam 58.895.098,20 YTL'nin takip ve tahsili için davalı Oda tarafından 5.5.2003 tarihinde karar alındığı, bu karar doğrultusunda Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün E:2003/8444 sayılı dosyası ile davacı Belediye nezdinde icra takibinin başlatıldığı, takip sonucu düzenlenen ödeme emrinin tebliğ edilerek kesinleştiği, davacı Belediyenin bankadaki hesabına haciz konularak 16.7.2003 tarihinde tahsil edildiği, davacı Belediye tarafından Adana 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nde 26.8.2003 tarihinde açılan menfi tespit davasında, davalı Odanın kamu kurumu niteliğinde bir meslek kuruluşu olduğu ve 6964 sayılı Yasa'nın 20. maddesine göre tesis edilen işlem aleyhine idari yargı yerinde dava açılabileceği gerekçesiyle 29.11.2006 tarih ve E:2004/1032, K:2006/445 sayılı görevsizlik kararının verildiği, bu kararın Yargıtay 4. Hukuk Dairesi'nce onanması üzerine Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün E:2003/8444 sayılı dosyası ile başlatılan icra takibinin iptali ile bu takip nedeniyle davalı Odaya ödenen 58.895.098,20 YTL'nin 16.7.2003 tarihinden itibaren işleyecek yasal faiziyle birlikte davacı Belediyeye ödenmesi yönünde karar verilmesi istemiyle bu davanın açıldığının anlaşıldığı, olayda; aidat borçlarının tahsiline ilişkin davalı Yüreğir Ziraat Odası Başkanlığı'nın 5.5.2003 tarihli kararının iptalinin istenilmediği, Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün E:2003/8444 sayılı dosyası ile başlatılan icra takibinin iptalinin istenildiği dikkate alındığında; inceleme usul ve esasları 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nda belirtilen icra takibinden kaynaklanan uyuşmazlığın görüm ve çözümünde adli yargı mercilerinin görevli olduğu sonucuna varıldığı gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiş; bu karar, temyiz edilmeyerek kesinleşmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE :

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mustafa KICALIOĞLU, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, Ayper GÖKTUNA, Muhittin KARATOPRAK ve Gürbüz GÜMÜŞAY'ın katılımlarıyla yapılan 2.6.2008 günlü toplantısında;

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; adli ve idari yargı yerleri arasında anılan Yasanın 14. maddesinde öngörülen biçimde menfi tespit ve istirdat davası yönünden olumsuz görev uyuşmazlığı doğduğu, idari yargı dosyasının 15. maddede belirtilen yönteme uygun olarak davacı vekilinin istemi üzerine son görevsizlik kararını veren Mahkemece Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Nurdane TOPUZ'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ayla SONGÖR ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun, davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ:

Dava, Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 5.5.2003 gün ve 2003/8444 sayılı "İcra Emri" ile davalı tarafından davacı Belediye Başkanlığı aleyhine 2001, 2002 ve 2003 yıllarına ilişkin aidat borcu ve gecikme zammından oluşan 58.895.098.200.-TL'nın tahsili amacıyla başlatılan icra takibi üzerine davacı tarafından borçlu bulunmadığının tespiti ile ödenen paranın iadesine karar verilmesi istemiyle açılmıştır.

15.5.1957 gün ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanunu'nun icra emrinin düzenlendiği tarihte yürürlükte olan 35. maddesinde, Kanunun 5 inci madde, birinci fıkrası gereğince aza kaydedilmek için beyanname vermeye mecbur olanların Nizamnamede yazılı müddet içinde bu mecburiyeti yerine getirmedikleri takdirde odalar tarafından re`

`sen kaydedilecekleri, giriş ücretlerini ve yıllık aidatlarını Nizamnamede yazılı müddetler içinde ödemiyenlerden borçlarının % 20 fazlasiyle alınacağı; 36. maddesinde, giriş ücretleriyle yıllık aidat ve zamlar ve katileşen para cezalarının tahsillerine ait Odalarca verilen kararların icra dairelerince ilamlar gibi infaz olunacağı belirtilmiştir.

9.6.1932 gün ve 2004 sayılı İcra ve İflas Kanunu'nun 32. maddesinde(Değişik: 18/2/1965 - 538/16 md.), "Para borcuna veya teminat verilmesine dair olan ilam icra dairesine verilince icra memuru borçluya bir icra emri tebliğ eder. Bu emirde 24 üncü maddede yazılanlardan başka hükmolunan şeyin cinsi ve miktarı gösterilir ve nihayet yedi gün içinde ödenmesi ve bu müddet içinde borç ödenmez veya hükmolunan teminat verilmezse tetkik merciinden veya istinaf veya temyiz yahut iadei muhakeme yolu ile ait olduğu mahkemeden icranın geri bırakılmasına dair bir karar getirilmedikçe cebri icra yapılacağı ve bu müddet içinde 74 üncü madde mucibince mal beyanında bulunması ve bulunmazsa hapis ile tazyik olunacağı, mal beyanında bulunmaz veya hakikata muhalif beyanda bulunursa hapis ile cezalandırılacağı ihtar edilir" denilmiştir.

Aynı Kanunun 72. maddesinde de (Değişik: 18/2/1965 - 538/43 md.), "Borçlu, icra takibinden önce veya takip sırasında borçlu bulunmadığını ispat için menfi tesbit davası açabilir.

İcra takibinden önce açılan menfi tesbit davasına bakan mahkeme, talep üzerine alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere gösterilecek teminat mukabilinde, icra takibinin durdurulması hakkında ihtiyati tedbir kararı verebilir.

İcra takibinden sonra açılan menfi tesbit davasında ihtiyati tedbir yolu ile takibin durdurulmasına karar verilemez. Ancak, borçlu gecikmeden doğan zararları karşılamak ve alacağın yüzde onbeşinden aşağı olmamak üzere göstereceği teminat karşılığında, mahkemeden ihtiyati tedbir yoluyla icra veznesindeki paranın alacaklıya verilmemesini istiyebilir.

(Değişik: 9.11.1988 - 3494/6 md.) Dava alacaklı lehine neticelenirse ihtiyati tedbir kararı kalkar. Buna dair hükmün kesinleşmesi halinde alacaklı ihtiyati tedbir dolayısıyla alacağını geç almış bulunmaktan doğan zararlarını gösterilen teminattan alır. Alacaklının uğradığı zarar aynı davada takdir olunarak karara bağlanır. Bu zarar herhalde yüzde kırktan aşağı tayin edilemez.

(Değişik: 9.11.1988 - 3494/6 md.) Dava borçlu lehine hükme bağlanırsa derhal takip durur. İlamın kesinleşmesi üzerine münderecatına göre ve ayrıca hükme hacet kalmadan icra kısmen veya tamamen eski hale iade edilir. Borçluyu menfi tespit davası açmaya zorlayan takibin haksız ve kötü niyetli olduğu anlaşılırsa, talebi üzerine, borçlunun dava sebebi ile uğradığı zararın da alacaklıdan tahsiline karar verilir. Takdir edilecek zarar, haksızlığı anlaşılan takip konusu alacağın yüzde kırkından aşağı olamaz.

Borçlu, menfi tesbit davası zımmında tedbir kararı almamış ve borç da ödenmiş olursa, davaya istirdat davası olarak devam edilir.

Takibe itiraz etmemiş veya itirazının kaldırılmış olması yüzünden borçlu olmadığı bir parayı tamamen ödemek mecburiyetinde kalan şahıs, ödediği tarihten itibaren bir sene içinde, umumi hükümler dairesinde mahkemeye başvurarak paranın geriye alınmasını istiyebilir.

Menfi tesbit ve istirdat davaları, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabilir. Davacı istirdat davasında yalnız paranın verilmesi lazımgelmediğini ispata mecburdur" hükmü yer

almıştır.

Dosyanın incelenmesinden, Adana 4. İcra Müdürlüğü'nün 5.5.2003 gün ve 2003/8444 sayılı "İcra Emri" ile, davalı tarafından davacı Belediye Başkanlığı aleyhine Adana Yüreğir Ziraat Odası Oda Meclisi'nin 5.5.2003 gün ve 6 sayılı kararı (6964 sayılı Kanun'un 35 ve 36. maddeleri) uyarınca 2001, 2002 ve 2003 yıllarına ilişkin aidat borcu ve gecikme zammından oluşan 58.895.098.200.-TL'nın tahsili amacıyla icra takibi başlatıldığı, bunun üzerine davacı vekilinin, Büyükşehir Belediyesi Park ve Bahçeler Müdürlüğünün ticari gelir elde edici hiçbir faaliyeti bulunmadığı gibi aidatı ve yıllık aidatına esas alınabilecek gayrisafi çiftçilik geliri de bulunmadığını belirterek borçlu bulunmadığının tespiti ile ödenen paranın iadesi istemiyle dava açtığı anlaşılmıştır.

Bu durumda, İcra ve İflas Kanunu'nun 72/son maddesinde, menfi tesbit ve istirdat davalarının, takibi yapan icra dairesinin bulunduğu yer mahkemesinde açılabileceği gibi, davalının yerleşim yeri mahkemesinde de açılabileceği hükme bağlandığından, uyuşmazlığın çözüm yerinin adli yargı yeri olduğu açıktır.

Açıklanan nedenlerle, Asliye Hukuk Mahkemesinin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde ADLİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle Adana 5. Asliye Hukuk Mahkemesi'nin 29.11.2006 gün ve E:2004/1032, K:2006/445 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 2.6.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.